

СТ А Н О В И Щ Е

от Велислава Атанасова Чавдарова

професор доктор в катедра „Психология“, Философски факултет

на ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“

**за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“**

докторска програма „Обща психология“

ВСУ „Черноризец Храбър“

Автор: ЦУРИЕЛ СИМХА ЦУФ

**Тема: ЕФЕКТЪТ НА МЛАДЕЖКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВЪРХУ ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА
ВЪЗРАСТНИЯ ЧОВЕК В ОБЩЕСТВОТО**

Научен ръководител: проф. д.н.Валери Стоянов

1. Актуалност и значимост на дисертационния труд

В условията на динамично развиващи се общества, където се поставя акцент върху гражданската ангажираност, социалната отговорност и развитието на личностни компетенции, изследването на дългосрочните ефекти от неформалните образователни практики е особено значимо. Авторът правилно идентифицира младежките движения като ключов социализиращ фактор, който има потенциал да влияе върху ценностите, идентичността и поведението в зряла възраст.

Допълнителна актуалност придава и фокусът върху израелския контекст, където младежките движения имат исторически утвърдена роля в изграждането на гражданска и национална идентичност. В този смисъл проблемът е не само научно обоснован, но и социално значим.

Изследваният проблем е операционализиран коректно и добре аргументиран. Авторът ясно подчертава, че макар младежките движения да са широко разпространени и обществено значими, липсват достатъчно систематични емпирични изследвания, които да проследяват техните дългосрочни ефекти върху живота в зряла възраст.

С разбиране и задълбочено е отчетено, че съществуващите изследвания са фокусирани предимно върху краткосрочните ефекти или върху процесите в юношеството, без да се анализира в достатъчна степен връзката между участието в младежки организации и конкретни поведенчески и социални резултати в по-късните етапи от живота.

Авторът демонстрира задълбочено познаване на теоретичните основи на неформалното образование, социализацията и развитието на идентичността, като успешно интегрира тези перспективи в аргументацията на изследователския проблем. В този смисъл оценката на състоянието на проблема е точна, съответства на научната реалност и обосновава необходимостта от проведеното изследване.

2. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд и методологията на изследването

Дисертационният труд е разработен с разбиране на проблематиката и е показана способност за критична оценка на съществуващите обяснителни модели и йерархията на понятията, от които са изградени. Текстът е четивен, построен логично и критично и насочва към възможните емпирични проверки и приложни аспекти на анализиранияте теоретични конструкти. Литературните източници са ползвани коректно. *Не се регистрират данни за плагиатство.*

Изследването е структурирано логически последователно, като преминава от теоретико-методологичен анализ към емпирична апробация и практически насоки.

Избраната методика е адекватна и съответства на поставените цели и изследователски задачи. Използването на количествен сравнителен дизайн позволява систематично изследване на разликите между участници и неучастници в младежки движения, като същевременно се контролират съществени демографски и социални променливи.

Размерът на извадката (310 участници) е достатъчен за прилагане на статистически анализи, а използването на разнообразни методи (t-тестове, ANOVA, корелационен и

регресионен анализ) осигурява надеждност на резултатите. Допълнително предимство е стремежът към валидиране на използваните инструменти чрез пилотно изследване и експертна оценка.

Методологически коректно е и отчитането на потенциалните ефекти на селекцията чрез контрол на фонові променливи, което повишава вътрешната валидност на изследването.

Въпреки това, използването на напречен дизайн и самооценъчни данни поставя ограничения по отношение на установяването на причинно-следствени връзки, което авторът коректно отчита.

3. Научни приноси

- Операционализирано е влиянието на младежките движения чрез измерими социални индикатори;
- Конструиран е модел за анализ на връзката между неформалното образование и конкретни социални и поведенчески резултати (военна служба, гражданска активност, избор на местоживеене);
- Разширено е разбирането за механизмите, чрез които юношеският опит влияе върху поведението в зряла възраст;
- Емпирично са изследвани дългосрочните ефекти от участието в младежки движения върху функционирането на възрастни – проблем с ограничено изследване в научната литература;
- Разработена е емпирична основа за прилагане на образователни политики и програми в областта на неформалното образование;
- Получените данни имат потенциален социален ефект чрез насърчаване на гражданската активност и обществената ангажираност.

4. Критични бележки и препоръки

Дисертационният труд демонстрира много добро познаване на сложна материя, добре развити академични умения за аналитико-синтезна научна дейност, както и високо ниво на изследователска прецизност. По отношение на бъдещи изследвания бих препоръчала: провеждане на надлъжни изследвания за по-точно установяване на причинно-следствени връзки; разширяване на изследването в различни културни

контексти; включване на допълнителни показатели (професионално развитие, психологическо благополучие); комбиниране на количествени и качествени методи за по-дълбок анализ.

Заключение

Дисертационният труд представлява завършено, методологически издържано и научно значимо изследване. Приносите са ясно формулирани и обосновани, като съчетават теоретична стойност и практическа приложимост. Считаю, че трудът отговаря на изискванията и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Обща психология“ на **ЦУРИЕЛ СИМХА ЦУФ**.

29.04.2026 г.

Изготвил становището

проф. д-р Велислава Чавдарова